

G.)

Tajzel király.
Höltyői elbeszélés.

Telige:

Oly rég elhervadt a' babér
A' magyaroknak homlokán,
Hanem oly rég voltál se nagy, hogy
Nagyságod híre csak mese talán.
Petőfi.

Hajdanában, régen, nagyon nagyon régen,
Az emlékezet elvész a' múlt ködében,
Volt a' magyarok egy ifjú szép királya,
Ifjú király mellett bajnokok dandára.

A' dandár élén a' nagy és dicső Hunyad,
Kinek neve a' legféltetesebb had,
Lovagias nemzet, vitéz, ifjú király,
Ki a' félhold-s a' félvilággal szembe száll.

Szembe száll, hűrd és vív szép, jó-, és nemesért,
Vallásért..... néha csak úgy egy egy szép nőért
Hűrdiünk, viotunk, csatát csatára halmozunk,
Volt.... úgy volt, és most csak könyeikre szakadunk. —

Az az ifjú király, atig éri Budára,
Lobogó ragad és felpattan lovára:
"Utánam magyarjaim, merre én megyek,
"Hol legtöbb az ellen, majd oda verettek."

Égy szót a' király, a' vitéz ifjú király,
Ki mellett a' nemzet dicső fényé áll;
É a' magyar nem félnek, újong és esdekel:
"Veress, uram, veress, veress, dicső Tajzel!"

Mint gyürű, mint csillag köztől övedrve áll
Ott lenn tavol..... Havasalföld határanál
Tajzel király, körülte magyar s lengyelek,
Ki a' vitézebb? az ellen isélje meg.

Háromszin lobogó, két nemzet jelvénye
Ott lobog magasán a' király kénese,
É Tajzel hátra sem néz, csak rohan előre,
Elő, ki beugrat a' Duna medrébe.

Soman, sunan kiind, vio csatáról csatára,
 Harom szin lobogós súa Balkán ormára,
 Babér level újja, dicőség aprodja,
 Megeste bamlva áll egész Európa.

Ía' Skultán veszket; rengetegeket gyűjt fel,
 Hogy feltartsa a' magyaros lángrözeivel;
 Tajjel király néz, körül tekint dandarán:
 "A' Balkán ég, jer csak elő" Muráth Skultán!"

De Muráth Skultán okos, távol van tőle,
 Ott bujlokol o' a' lángröze ölébe,
 Tajjel király hijában vár a' Balkánnaál,
 Csak a' lángr övlop ar, mely vele szembe száll.

Már a' tél is beköszöntött, s mind hijába,
 A' törek nem jó, s az erdő ég javába:
 "No se baj," szól Tajjel, s sakarodót fuvat,
 "Lesz meg tavasz, lesz meg új, fénylő viradat.

"Az erdő elhamvad, a' bimbó kifakad;
 "Muráth Skultán majd akkor kézen tartod magad."
 Az agyú elhangzik, a' sereg elvonul,
 Merre az út fel Magyarhonba hanyarul.

Es ott a' határnál megáll Tajjel király,
 Előtte a' szerb és román terdhojva áll:
 "Im a' magyar eljött, el az első szóra,
 "Nem kérik, hol sütkésség az oltalmazóra.

"Tegyetek vissza, az ővi lakó ölébe,
 "A' boldogság és a' nyugalom közebe;
 "Hőbgyeték epedő hebbe vár rátok,
 "Mondjátok meg nekik, hogy: szabad harátok.

"Szabad és nyugodt: a' magyar jói áll éte,
 "E ha ismét sütkésségk lenne hü" védele:
 "Im veggétek e' lobogót, s küldjétek fel
 "Floxxám Rudára, s itt lennek nemretemmel."

Egy szót a' király, és négy elötte hála,
 A' hála, az ööm rajos újongása.
 "A' hála szóval a' magyar elkergeted;
 "Drakul vajda, György despota, István vezed....."

A' király fut 's utána magyar dandára,
 Fut, mint a' szello"; de baj a' had újába:
 A' mint a' pirosló hajnal hasadtánál
 A' első lobogó látott a' Dunánál,

Onnan kezdve rajong és újong eleje
 A' magyar; a' magyar nemzet díze, fénye;
 Elalják újat, feltartják paripáját,
 Hagyj, hallja meg nepe áldást néző szavát.

Baberlevél hintenek újja' eleje,
 Virág koszorút tűznek vitéz heblere,
 I ha nem hallgat az alaktos kéreésre,
 Hölgykoszorút tűznek menete' eleje.

A' mely kapu társa feltárukt elötte,
 A'z bajosan nyitnája fel o' felsége,
 Bedig várva várnak rá mások sokáig
 Koszorú arát Nissától fel o's Pudaig.

A' Tajel király ajka veszket, síve lobog,
 A'zra lángol, lángol, gyönyörrel mosolyog,
 Kereset nyújt, mosolyog bájos nepe' eleje,
 Hagyj, eleje mint annyi ifjú heblere.

Midőn Pudaára jö", beveszi fővegét,
 Szentegyházba veseti mindket nemzetét,
 Oltár elé térdel Hunyad áll melléje,
 Murák lobogója' a' leteri eleje.....

A'z ima elhangzik, a' hang elesendesül,
 A'z ifjú, nemes király nek 's tehint körül:
 "Amig én ott kiinn a' orient ügyét kiindöttem,
 "Nyugodt valál - e' itthon, magyar nemzetem?"

"Ha nyugodt valed-e? ó ne hédord, feleség!
 "Nézd a menyecskét, mely bibor lángban ég,
 "Rabló had sanyar a Karpátok ölében,
 "Gyűjt, öldököl, dúl Albert fia nevében."

A királyfi ifjú még, nem is gyantija,
 Hogy fényes nevet rabló nép bitorolja:
 "Szep harank koronája, Karpát, lángban áll,
 "Ments meg minket is, mint szerb-, román-, ó király!"

Egy szőlő a kertem, a nemzet kerteme,
 Könnytel szennel járul a trónnak eléje,
 Émint harmatszepp a róza bimbó ölébe,
 Hogy szívja fel azt Tajjel nemes szivébe.

"Itt vagyok, nemzetem, tartom a lobogót,
 "Mutassatok exélt, irányt honrám hasonlót;
 "Béke vagy háború, örömmel veseslek,
 "Senne bár éltem az, melylyel megmentheslek!"

Öreggyül a nemzet, öreggyül Szegeden,
 Kárho-oltár a trón, templom tanácssterem;
 A király letérdel és hangosan esdekkel:
 "Uram, légy velünk, é' kegyelmet ne vond el!"

Mind annyi esdekkel egy szív- és lélekkel,
 S az ég áldását hívóbol nem vonja el;
 Még rexy az ima, ima esendes hangja,
 Midőn feltául a szentegyház ajtaja:

Egy török jó' elő, ferman a kerébe,
 Brankovits György társa, szerb a kísérője:
 "Uram király! Im itt a nagy úr követe,
 "Békéért eseng Murásh' s egész nemzete.

5.
" A' meddig a' háromxin lobogó lebeg,
" Azt a' helyet egy török sem érinti meg;
" Így szól a' Skultán, s ily áron kíván békét,
" Felséges király! Ő hallgass meg kérését.

" Havasalföld népe új életre derül,
" Csatamezők helyén áldás, virág serül;
" A' szerb, romannak nyugalmát viszonozád,
" S azt magyar nemzedéktől megtagadhaszad?"

Így szól Brankovits, és a' láng sűre mutat,
Langöron samija; való, mit előad;
Ott a' Balkánnal a' bimbo már kifakadt,
Siss. a' bimbo helyén polgár-vev' aradat.

Brankovits György fehér hajszálára mutat,
Nyolcvan évet eltö; az idő elhaladt:
" Uram király! tedd nemed szivedre kereset,
" Mit ez sugall, senmit más, csak ezt kövessed."

É Tajjel hallgat, a' nagy Hunyad szót helyette:
" Brankovits való, mond, helyes a' kérésme;
" Uram király! a' bimbo még hi nem fakadt,
" Balkán ég, Muráth a' tengeren túl szakadt?"

" Míg ő ott idő, mi virág-fűzést kösünk,
" Ösztástanul é' fűzésbe egyesültünk,
" S akkor, akkor, uram, emeld a' lobogót,
" Te vörösz, s mi kérésünk a' varakozót."

Mi szólna ellene, Hunyadnak ellene?
Vele s a' királylyal hi ne egyesülne?
Tajjel letérdel s áltára testi kereset,
S az Isten, hi égben van, hallja eshűjét.

Az estén elhangzott, s Muráth sarta szavaát,
Messe, messe volt ő, túl a' tengeren át,

Követe távozik, viszi a' fermányját,
Sutána feltárvák a' kardja ajtaját:

Julian bibornok, és Róma követe,
Altána a' követség hosszú serege;
A' bibornok ucs, sürgős a' kérélmé:
„Uram király, im itt Europa követe.

„A' kereszténység felkelt földön s tengeren,
„Küzdési hírt a' felhold ellenében;
„A' csatárlánrból csak a' magyar hiányzik
„Bajnok néped, Felleg, vajjon, hogy kéklik?

„Europa bántva áll, hogy e' vitába
„A' magyart elől, legelő nem láthatja. —
„Jaj, keszél Julian, s tudja, hogy kiker szót
„Keszél dicsegről, dicse, fényes múltból.

„Igen, de az eskü, mely csak most hangzott el,
„Hizálói eskü, hadsünet a' törekkel, —
„Sátán műve az, el a' sátán művével,
„Eskü nem áll, szó nem köt a' hittegevel.

„Hágykor hitt a' magyar s hágykor saltak meg,
„Hizestlen ellen' szökegése tömkeleg,
„Europa s' és Róma itélk már felette;
„Míg az elő' hópehely nem száll a' földre,

„S törek az beend úgy sül tengeren át,
„Hogy keresse fel ott előbbi haraját;
„A' tengert a' florenni bibornok öri,
„Hajó hada a' szultánát is nem ereszi.

„Es' lura'ath nélkül posomság a' törek had,
„A' legelő' kiis riadóra szétvitatod,

7.
" Ésküd alól ime feloldlak, ó király;
" Éskü áll, s elenyészik Róma szavánál."

Tulian' bíbornok bevégzi szavait,
Bevégzi, s Targyel király gyűjti hadait;
A' had öseregűb' és a' hatalm' a' Dunán,
S bánat - könnyű fut végig a' király arván.

Szemében könny, szivében bánat furdulas,
Minden lépte egy, egy újabb szemrehányás,
Muráth megtartá szentül a' kötött békét
S a' keresztény megsejgte hitét, esküjét! -

Targyel sír, még ifjú, erősekény a' szive,
A bánat világos derített belkébe;
Már késo" minden késo"! a' fohász s bánat;
" Ó Tulian', add vissza, add nyugalmasamat.!"

Nyugalom? a' nyugalom megjö" arután;
" Csak távoznék el tőlünk a' pokol sátán;
" Im már leun vagyunk a' tengernél Varnánál,
" S csak a' magyar az, mely a' csatár táncban áll.

" Hol van Comnen' császárs és a' nagy hajóhad,
" O' felsége más helyt, vajjon hol harcolhat?
" Császárs? Hajóhad? o' ne kérderd, Tulian'
" Comnen' császárs ott ül szépen roxant trónján!"

" A' hajóhad? annak nagy, fontos dolga van,
" Majd fenékre száhad az öseregű munkában,
" Fedelrebe tömve csak láncan mozgatók:
" Muráth ösres hadat vissza szállítatók."

Csillogó aranyért eladták hitüket,
S a' hittel elhagyták a' magyar nemzetet;

Comnen' császár alorik, a' szerb oda haza,
Megesttük pihen szépen egész Europa.

Es a' bibornok úr nem jól írni magát,
Tulnyomó haddal áll velük szem közt Murásh:
"Annál jobb", szól Hunyad, "gyorsabban végeznünk,
"S ha gyorsunk, annál nagyobb lesz dicsőségünk.

"Elhagytak mindnyájan, elhagytak beüninket,
"Therenteny bajtárs a' felholdnak segített,
"Elhagytak drága kincseink: szivünk nyugalmat,
"Pütkös nyugalom férfias öntudata.

"Hatrálni nem lehet, gyorsan van, hi hatrál,"
"Így szól, kiérriad, ... a' sereg kémei áll;
"Elian' hallgat, Hunyad lobogól emel,
"Künger a' sorból szem közt a' törökkel.

"Albánam, magyarok", így szól verény-szava,
"S fut, hatrál előtte Murásh orman' hada;
"Hunyad gyors, övé, magyaré a' dicsőség,
"De szól a' sátán, a' gyáva, gar' irigység.

"Csata'k terén, nemzet élén csak Hunyad áll,
"Es itt télen is van Tajzel, magyar király;
"A' török fut, csak a' jancsár had' áll felem meg:
"Veress, uram király, s' tied a' dicsőség."

"A' király körülnéz úri környezetén,
"Ajha vesztet, láng tűz fut át szemközten:
"Verettek, uraim, jertek csak utánam,
"Hunyaddal orronunk báber koszorúban.

"Verettek Muráshos, o' felénk közeleg,
"Therében béke-otmány' fovalánya kéreg,
"Bajta áll a' magyar nemzet szent esküje,
"Magyaré, hi meg azt soha meg nem veszte."

Hunyad híján bir, hasztalan sodokel,
Sagjel rohan, lova vágatva tűnik el,
Serge hirdeti Hunyad fényes győzelmét,
Sax ifjú király szivére teszi kezét.

Skempkört áll Muráthnak, olvassa esküjét,
Muráth átkozza a keresztény Istent,
S Sagjel király szeme, az eget keresi,
Srive benzijelök, oxemét má' fátyol fedti.

S végső percben imét oly nép, nyugodt arca,
Heble végső piheg, mosolyg az ajka,
Sajni szel..... a magyar fut a csatamezőn;
Mldörök élén királyuk egy lándzsáján.....

Vége.